

פרק שביעי – גיד הנשה

The well-known story about **אישה**'s wrestling match with an unknown **איש** (בראשית לא) is the background for the **איסור** to eat **גיד הנשה**. This chapter follows the pattern established in **פרק ה'** – as will be seen in this first **משנה** – and includes some well-known **אגדות** about **אישה**'s life, including the aforementioned encounter and his vision at **בית-אל** (לוח). Two critical Halakhic issues that come up in the context of **גיד הנשה** are the nature of the **גיד** – does it have any taste, and (as per most **אסורות**) the taste has an **איסור**-function; or is it without taste and prohibited by Divine fiat. The other is whether **גיד הנשה** was commanded to **יעקב** or at **סיני** – the difference being whether **בהמות טמאות** are included in the **איסור**.

30.7.1

(ושלש מאות כהנים מטבילין אותה) 90b → (משנה א) 89b

1. וקרבן וקרביו ירחץ במים והקטיר הכהן את הכל המזבח עלה אשה ריח ניחוח לה: ויקרא א, ט
 2. ועשית עלתיד הבשר והדם על מזבח ה' אלהיך ודם זבחך ישפך על מזבח ה' אלהיך והבשר תאכל: דברים יב, כז
 3. ושה אחת מן הצאן מן המאיתם ממשקה ישראל למנחה ולעולה ולשלמים לכפר עליהם נאם אדני ה': יחזקאל מה, טו
 4. על פה לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף היד עד היום הזה כי נגע בכף ידך יעקב בגיד הנשה: בראשית לב, לג
 5. וכי תגשון עור לזבח אין רע וכי תגישו פסח וחלה אין רע הקריבחו נא לפתחך הירצה או הישא פניך אמר ה' צבאות: מלאכי א, ח
 6. אנה אנחנו עלים אחינו המסו את לבבנו לאמר עם גדול ורם ממנו ערים גולת ובצורת בשמים וגם בני ענקים ראינו שם: דברים א, כח
 7. ויעלו כל העם אחריו והעם מחללים בחללים ושמים שמחה גדולה ותבקע הארץ בקולם: מלאכי א, מ

- I א applies in ח"ל & א"י, whether or not the ביה"מ is standing, to מוקדשים as well as חולין and to both legs
- a *avians*: does not apply, as they have no round socket (כף)
 - b *foetus*: ת"ק – applies, and the חלב is prohibited
 - i *Dissent*: ר' יהודה – does not apply and its חלב is permitted
 - c *Credibility*: טבח is not believed regarding removal of גיד הנשה, per ר"מ
 - i *Dissent*: חכמים – he is believed about it and about חלב
- II Analysis of application to מוקדשים
- a *Challenge*: it should be obvious that it applies – his designating the animal as הקדש should not negate גיד הנשה
 - i *Proposal*: גידין have טעם (see introduction) and איסור מוקדשים “overlaps” and both apply
 - 1 *Rejection*: if so, the wording should be גיד applies to מוקדשים (not vice-versa, as in our משנה)
 - ii *Rather*: גידין have no taste → only איסור גיד applies (if a זר eats מוקדשין), not מוקדשים
 - 1 *block*: our תנא clearly holds that גידין have טעם – per משנה ד
 - iii *Rather*: מוקדשין must refer to וולדות קדשים
 - 1 *And*: our תנא must agree that גיד הנשה applies to שליל and וולד קדשים of קדושה is *in utero* (→ איסורים come together)
 - 2 *Challenge*: since שליל is mentioned later in משנה, מוקדשין doesn't refer to שליל
 - (a) *Defense*: תנא is clarifying that שליל (premise for מוקדשים) is subject to dispute
 - 3 *Challenge*: the איסורים aren't created simultaneously
 - (a) *Per*: נזיר זב: – interpreted as נפל that didn't yet have its גידין formed (→ גידין come later)
 - (b) *Defense*: 'tho איסור גיד comes later, it's severe – applies to בני נח (מ"ת בני יעקב) and augments
 - (i) *Challenge*: that is יהודה ר' approach (משנה ו) and our משנה – איסור on both legs – is *contra* יהודה ר'
 - (ii) *Answer*: our תנא accepts יהודה ר' in re: provenance of איסור, but accepts חכמים re: 2 legs
 - 1. *Challenge*: יהודה ר' may allow for איסור גיד הנשה to add to איסור טמאה (לאו);
 - a. *But*: that doesn't mean he would extend it to מוקדשין (כרת)
 - iv *Rather*: the case is מבכרת (animal birthing its בכור) – sanctity generated as it is born – איסורים come simultaneously
 - v *Or*: we could revive answer #2 (וולדות קדשים) if we take the position that the קדושה is חל at birth

- b (possible) dispute יוחנן re: application of גה"נ to איסור גה"נ
- i only applies to קדשים which are eaten דחב"י
 - ii applies to all קדשים ד"י
 - 1 Analysis1 (ר"פ): no disagreement – it doesn't apply re: מכות (for העלאה), but does re: להעלות (it doesn't go up)
 - (a) Version: doesn't apply for cutting it out (leg may go up with it inside), but does if it is already out
 - 2 Analysis2 (רנב"י): they do disagree – about whether or not it goes up to מזבח
 - (a) Per: dispute רב/רבנן, in resolving tension between הכל (v. 1) and הבשר והדם (v. 2)
 - (i) דבנן: all goes up, only בשר ודם are returned if they pop off (פוקעין)
 - (ii) דבי: all goes up, only בשר ודם are kept up even if separated from body, but גידין (etc.) are taken down
 1. דבנן: no פסוק (v. 1) needed if they are in animal – that's מחובר – per the head of an עולה
 2. דבי: agrees that מחוברין which are מותר need no פסוק; v. 1 needed for גה"נ
 - a. דבנן: that is inferred from v. 3 – must be something ישראל may eat
 - b. דבי: but, per דם חלב, that which is prohibited does go on מזבח
 - i. דבנן: those are put up because that's what we were commanded (מצוותן בכך)
- c גה"נ of עולה is brought up to מזבח (in leg) and then removed and put on תפוח
- i ר' חסדא (is astonished): v. 4 states that בני"י don't eat it – no prohibition for the מזבח to "eat" it
 - ii ד' הונא relies on v. 3 – must be permitted to ישראל (for consumption) to go atop מזבח
 - 1 Challenge (to ר"ה): גה"נ of שלמים is swept into the trench (אמה); of an עולה, it is "taken up"
 - (a) Assumption: מעלהו means – taken up and burnt
 - (b) Correction: it means taken up and removed (to תפוח)
 - (i) Question: why take it up at all? Why not remove it below?
 - (ii) Answer: per v. 5 – it is unseemly to bring a leg that has had the גיד removed up to מזבח
 - (iii) Note: ברייתא supports ר"ה's ruling
 - iii Tangent: תמיד ב:ב – the תפוח would sometimes have as much as 300 כור of ash
 - 1 דבא: that number is an exaggeration
 - 2 Note: ibid ג:ד – they would give the תמיד water to drink from a golden goblet – רבא – also a גוזמא
 - iv Related (ר' אמי): the תורה, the נביאים and חכמים occasionally use hyperbole
 - 1 תורה: v. 6
 - 2 נביאים: v. 7
 - 3 תפוח, גפן, פרוכת: חכמים
 - (a) תפוח: as above
 - (b) גפן: מדות ג:ח (it took "300" כהנים to move the "golden grape cluster")
 - (c) מקה: שקלים ח:ה (it took "300" כהנים to bring it and dip it in the מקה)